

Editorial
Preservació versus responsabilitat

L'àrea de la Mediterrània es troba immersa en un procés de revaloració del seu patrimoni marítim i flotant. Una de les conseqüències més directes és l'inici de diverses accions encaminades a la recuperació d'embarcacions tradicionals o històriques. Aquesta recuperació comporta moltes vegades la navegació. Una primera reflexió sobre aquestes accions genera dues qüestions fonamentals: són massa nombroses aquestes iniciatives? responen a un decisió responsable? El present número de la revista Drassana dedica el dossier central al patrimoni marítim flotant, amb la inclusió d'algunes de les intervencions presentades en el transcurs del primer Congrés de Museus Marítims Europeus, dedicat a la gestió i preservació d'aquest patrimoni. La restauració d'embarcacions flotants representa, en l'actualitat, una de les línies de treball prioritàries del Museu Marítim de Barcelona. Els articles del dossier ens permeten, precisament, reflexionar sobre alguns temes que entren de ple en les tasques de preservació i que tenen a veure amb la seva gestió responsable. Deixarem de banda la problemàtica que pot comportar –no per poc important– el coneixement tècnic necessari per afrontar una restauració, la dificultat de recerca, les qüestions de seguretat de les pròpies embarcacions en la navegació o el di-

lema de fer compatible la seguretat amb una restauració respectuosa que es proposa recuperar el vaixell original. La voluntat de preservació comporta haver fet una valoració global del projecte –esforç humà i esforç econòmic–

i no només tenir en compte el valor concret de la restauració. Les despeses per mantenir el vaixell en condicions i assegurar-ne la seva conservació acostumen a ser elevades i no es poden afrontar només amb bones intencions. La gestió que comporta una embarcació històrica no és una empresa senzilla i necessita alguna cosa més que un esperit romàntic.

La decisió d'incorporar una embarcació a les col·leccions dels nostres museus comporta també un plantejament de futur. No és fàcil decidir no fer res per salvaguardar un element patrimonial, però, contràriament al que pugui semblar, tampoc no és gens fàcil prendre la decisió de forma responsable de preservar-lo. És lícit o responsable hipotecar les nostres institucions en una salvaguarda que, en moltes ocasions, serà una càrrega molt feixuga? Malauradament, n'han existit experiències molt amargues. No podem obviar les situacions viscudes a Douarnenez o a Canet Plage.

L'experiència demostra que el futur d'aquestes embarcacions haurà d'anar acompanyat, forçosament, per la complicitat entre les administracions públiques, els estaments empresarials i la societat civil. Malauradament, algunes vegades també

caiem en la trampa de creure en algunes propostes que amaguen segones intencions. Hi ha magnífics projectes de recuperació de vaixells –almenys sobre paper– que, venuts amb la cantarella de «és patrimoni, ho hem de fer pel patrimoni», no es plantegen res més que un objectiu de negoci, fins i tot una qüestió de vanitat.

Dins aquesta línia d'esforç de revaloració, el Museu Marítim de Barcelona va prendre la decisió de recuperar el pailebot Santa Eulàlia. Enguany, hem pogut viure i gaudir dels primers resultats, més que satisfactoris, dels objectius que com a institució ens vam fixar: exportar el nostre patrimoni, actuar d'ambaixadors, navegar, incentivar polítiques de preservació a la Mediterrània, etc. Durant la primavera de 2002, el vaixell va estar present en alguns punts de la costa catalana i es va convertir en un element patrimonial de gaudi i descoberta per a molta gent. El Santa Eulàlia ha estat rebut de forma excepcional als ports mediterranis de Pirana (Eslovènia), Venècia i Palerm. El vaixell ha fet despertar records i somnis de futur a moltes persones i hem pogut viure amb emoció i orgull tot allò que pot aconseguir un basiment a flot, un element patrimonial viu. Més que mai tenim la certesa que es va actuar de forma responsable.